

- op de constitutieve elementen van een prestatie berust, met name op het doel waarop zij is gericht en de voorwaarden voor haar toekenning.
2. Artikel 4, lid 4, van verordening nr. 1408/71 moet aldus worden uitgelegd dat het ook bijzondere nationale regelingen (zoals die bedoeld in artikel 1, sub 4, van het Belgisch Koninklijk Besluit van 27 juni 1969) die in wezen ten doel hebben aan werknemers, die tussen 1940 en 1945 bij de geallieerde strijdkrachten hebben gevochten en een arbeidsongeschiktheid hebben opgelopen ingevolge een oorlogshandeling, een blijkt te geven van nationale erkentelijkheid wegens de in die tijd ondergane beproevingen en hun daartoe, door het optrekken van het vervroegd ouderdomspensioen, een vergoeding voor de aan hun land bewezen diensten toe te kennen, van de werkingsfeer van verordening nr. 1408/71 uitsluit.
 3. Uit het geheel van de bepalingen van verordening nr. 1612/68 van de Raad alsmede uit het nagestreefde doel volgt, dat de sociale en fiscale voordelen die deze verordening uitbreidt tot werknemers die onderdaan zijn van andere Lid-Staten, alle woordelen zijn die, al dan niet verbonden aan een arbeidsovereenkomst, in het algemeen aan nationale werknemers worden toegekend, voornamelijk op grond van hun objectieve hoedanigheid van werknemer of enkel wegens het feit dat zij ingezetenen zijn, zodat de uitbreiding ervan tot werknemers die onderdaan van andere Lid-Staten zijn, geschikt lijkt om hun mobiliteit binnen de Gemeenschap te vergemakkelijken.
 4. Een voordeel, dat is gebaseerd op een statuut van nationale erkentelijkheid (zoals het voordeel dat bij het Belgisch Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 wordt toegekend), kan derhalve niet als een aan een nationale werknemer in hoofdzaak op grond van zijn hoedanigheid van werknemer of ingezetene toegekend voordeel worden beschouwd en beantwoordt bij gevolg niet aan de wezenlijke kenmerken van „sociale voordelen” als bedoeld in artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68.
- Dientengevolge valt het niet binnen de materiële werkingsfeer van deze verordening en is het dus, wat de toekenningsvoorwaarden betreft, niet onderworpen aan de bepalingen daarvan.

In zaak 207/78,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Arbeidshof te Luik, in het aldaar aanhangig geding tussen

OPENBAAR MINISTERIE

en

- 1) GILBERT EVEN, te Herstal,
- 2) RIJKSDIENST VOOR WERKNEMERSPENSIOENEN (RWP), te Brussel,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van sommige bepalingen van verordening nr. 1408/71, met name artikel 3, lid 1, en artikel 4, lid 4,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste Kamer)

samengesteld als volgt: J. Mertens de Wilmars, kamerpresident, A. O'Keefe en G. Bosco, rechters,

advocaat-generaal: H. Mayras

griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

De feiten

I — De feiten en de schriftelijke behandeling

1. Gilbert Even, een op 4 juli 1915 geboren, in België wonende Fransman, geniet sedert 26 juni 1944 een militair pensioen wegens een blijvende invaliditeit van 10 %, als gevolg van een op 13 mei 1940 als militair opgelopen verwonding.

Toen Even de 60-jarige leeftijd had bereikt, verzocht hij de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen (hierna: „RWP” te noemen) in België op 17 januari 1975 om een vervroegd rustpensioen dat gewoonlijk eerst op 65-jarige leeftijd volledig wordt toegekend. Daar betrokkene in België en in Frankrijk als loontrekkende werkzaam was geweest, werd zijn pensioen berekend door samentelling en

pro rata berekening op basis van verordening nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971.

Het aldus uitgekeerde pensioen ligt 25 % beneden het volledige pensioen waarop Even op 65-jarige leeftijd recht had gehad: deze vermindering op grond van vervroegde pensionering (5 jaar) vindt haar wettelijke oorsprong in artikel 5 van Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967.

Volgens de regeling van dit Koninklijk Besluit is de normale pensioengerechtigde leeftijd voor mannelijke werknemers 65 jaar, doch artikel 5, eerste alinea, bepaalt:

„Het rustpensioen kan naar keuze en op verzoek van de belanghebbende, ingaan binnen de periode van vijf jaar vóór de normale pensioenleeftijd; in dit geval wordt het met 5 procent per jaar vervroeging verlaagd.”

Tegen de beslissing waarbij het, aldus verlaagde, rustpensioen aan hem werd toegekend, stelde Even beroep in bij de Arbeidsrechtbank te Luik. Even heeft zijn beroep doen steunen op artikel 3, lid 1, van verordening nr. 1408/71, dat bepaalt:

„Personen die op het grondgebied van een der Lid-Staten wonen en op wie de bepalingen van deze verordening van toepassing zijn, hebben de rechten en verplichtingen voortvloeiende uit de wetgeving van elke Lid-Staat onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die staat, . . .”

Op grond van deze bepaling stelde hij op dezelfde voet als Belgische onderdanen rechten te kunnen ontleenen aan het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder een statuut van nationale erkentelijkheid recht geeft op een *ver-*

vroegd niet-verminderd rustpensioen. In het bijzonder beriep Even zich op artikel 1 van dat besluit, dat luidt:

„De vermindering, voorgeschreven door artikel 5, eerste lid, van het Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 . . . wordt niet toegepast ten aanzien van hen die aan een van de volgende voorwaarden voldoen:

- 1.
- 2.
- 3.
4. van Belgische nationaliteit zijn, werkelijke dienst hebben volbracht bij de geallieerde strijdkrachten tussen 10 mei 1940 en 8 mei 1945 en een militair invaliditeitspensioen ontvangen, dat door een geallieerde natie is toegekend voor een arbeidsongeschiktheid opgelopen ingevolge een oorlogshandeling; . . .”

Nadat de Arbeidsrechtbank te Luik dit verzoek bij vonnis van 7 februari 1977 had gehonoreerd, hebben het Openbaar Ministerie en de RWP hiertegen ten principale, respectievelijk incidenteel beroep ingesteld bij het Arbeidshof te Luik.

Zowel het Openbaar Ministerie als de RWP hebben gesteld dat genoemd vonnis in strijd is met de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969, daar dit besluit slechts betrekking heeft op personen die „krachtens Belgische wetgeving” onder een statuut van nationale erkentelijkheid vallen, terwijl Even zich beroept op titels die hem door Frankrijk zijn toegekend. De RWP heeft hieraan toegevoegd dat het recht op een ongekort vervroegd pensioen aan Belgische onderdanen is voorbehouden en dat Even onder geen der in de wet genoemde statuten valt, aan de voorwaarden waarvan hij bovendien niet voldoet.

Het Arbeidshof te Luik heeft enerzijds op genoemd artikel 3, lid 1, van verordening nr. 1408/71 gewezen, doch anderzijds opgemerkt dat ingevolge artikel 4, lid 4, de verordening niet van toepassing is

„op regelingen betreffende prestaties aan slachtoffers van oorlogshandelingen of de gevolgen daarvan . . .”

Volgens het Arbeidshof doet zich dus de vraag voor of het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969, voor zover het aan de verschillende in het besluit opgesomde groepen die onder een statuut van nationale erkentelijkheid vallen, een vervroegd, niet verlaagd rustpensioen als werknemer toekent waarvan de financiële lasten rechtstreeks door de Belgische staat worden gedragen — en niet, althans in hoofdzaak, uit werkgevers- en werknemersbijdragen terzake van sociale zekerheid worden bekostigd —, niet moet worden beschouwd als „een regeling betreffende prestaties aan slachtoffers van oorlogshandelingen of de gevolgen daarvan”, of althans als een daarmee gelijk te stellen regeling in de zin van artikel 4, lid 4, voornoemd, zodat het besluit niet onder de werkingssfeer van verordening nr. 1408/71 valt en bij gevolg aan het in artikel 3, lid 1, van die verordening neergelegde beginsel van gelijke behandeling is onttrokken.

Daar het Arbeidshof van oordeel was dat hier gaat om uitlegging van gemeenschapsrecht, besloot het bij arrest van 8 september 1978 de procedure te schorsen en het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag de volgende vragen voor te leggen:

- a) Moet de bepaling van artikel 4, lid 4, van verordening nr. 1408/71 van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 14 juni 1971, betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, volgens welke bepaling genoemde verordening niet van toepassing is op regelingen betreffende prestaties aan slachtoffers van oorlogshandelingen of de gevolgen daarvan, eng worden uitgelegd in die zin dat zij slechts doelt op een of meer wettelijke regelingen „en bloc” waarbij een of meer specifieke regelingen betreffende prestaties aan slachtoffers van oorlogshandelingen en de gevolgen daarvan worden ingevoerd en uitgewerkt en die duidelijk buiten het kader van de bestaande sociale zekerheidsregelingen vallen, of moet zij ruimer worden uitgelegd in dier voege dat zij ook bepaalde bijzondere wettelijke bepalingen omvat zoals die van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder een statuut van nationale erkentelijkheid recht geeft op een vervroegd niet-verminderd rustpensioen als werknemer — en in het bijzonder die bedoeld in artikel 1, sub 4, daarvan — welke bepalingen de Belgische wetgeving op het gebied van de werknemerspensioenen, vastgesteld en uitgewerkt bij Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967, aanvullen door toekenning van „bijzondere”, rechtstreeks en uitsluitend ten laste van de Belgische staat komende pensioenvoordelen aan verschillende in deze bepalingen opgesomde groepen die onder een statuut van nationale erkentelijkheid vallen?
- b) Voor het geval het Hof zich mocht uitspreken voor een enge (restrictieve) uitlegging van artikel 4, lid 4, van verordening (EEG) nr. 1408/71, is het Hof dan van oordeel dat er, overeenkomstig de beperking in artikel 3, lid

1, in fine, dezer verordening, welke het beginsel van de gelijkheid van behandeling „behoudens bijzondere bepalingen van (deze) verordening” vastlegt, inderdaad een of meer bijzondere bepalingen hetzij in genoemde verordening, hetzij in verordening (EEG) nr. 574/72, tot vaststelling van de wijze van toepassing van eerstgenoemde verordening, kunnen bestaan die op het gebied van de onderhavige pensioenen in de weg kunnen staan aan de toepassing van het beginsel dat personen die op het grondgebied van een der Lid-Staten wonen en op wie de bepalingen van de verordening van toepassing zijn, de rechten voortvloeiende uit de wetgeving van elke Lid-Staat, onder dezelfde voorwaarden hebben als de onderdanen van die staat?

- c) Voor het geval het beginsel van non-discriminatie in genoemd artikel 3 hier van toepassing zou worden geacht, brengt dit beginsel dan mee dat een nationaliteitsvoorwaarde („van Belgische nationaliteit zijn”) zoals vermeld in artikel 1, sub 4, van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969, voor niet-geschreven moet worden gehouden en mitsdien als zonder gevolg moet worden beschouwd ten aanzien van niet-Belgische onderdanen van de verschillende Lid-Staten der Europese Gemeenschappen?

2. Op 21 september 1978 is een expeditie van het verwijzingsarrest ingekomen ter griffie van het Hof.

Krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door de Rijksdienst voor Werknemerspensionen te deze vertegenwoordigd door zijn algemeen bestuurder R. Masyn; en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, te deze vertegen-

woordigd door M.-J. Jonczy, lid van de juridische dienst van de Commissie, als gemachtigde, bijgestaan door H. Scheyvaerts en F. Herbert, advocaten te Brussel.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan en de zaak krachtens artikel 95 van het Reglement voor de procesvoering naar de Eerste Kamer te verwijzen.

II — Schriftelijke opmerkingen ingediend krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG

A — De *Rijksdienst voor Werknemerspensionen (RWP)* geeft een uiteenzetting van de feiten en wijst er vervolgens op dat, al wordt het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 — houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder een Statuut van nationale erkentelijkheid recht geeft op een vervroegd niet-verminderd rustpensioen als werknemer — uitsluitend toegepast op personen van Belgische nationaliteit, dit nog geen schending betekent van het in artikel 3, lid 1, van verordening nr. 1408/71 tot uitdrukking gebrachte beginsel van gelijke behandeling.

Het in dit besluit toegekende voordeel behoort immers tot de sociale prestaties ten behoeve van oorlogsslachtoffers, welke in verordening nr. 1408/71 van haar werkingsfeer zijn uitgesloten.

Onder verwijzing naar het arrest van het Hof van 6 juli 1978 (zaak 9/78, Gillard, Jurispr. 1978, blz. 1661), merkt de RWP op dat het Hof, gezien de gelijkenis tussen die zaak en de onderhavige, de in dat arrest tot uiting gebrachte beginselen

hier wel moet bevestigen. De RWP voegt hieraan toe, dat de ontstaansgeschiedenis van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 zeer duidelijk aantoonde dat de Belgische wetgever het vervroegde niet-verminderde pensioen beschouwt als een aan oorlogsslachtoffers toegekend voordeel.

Zoals blijkt uit verklaringen van de minister van Sociale Voorzorg tijdens de zitting van de Belgische Senaat van 23 februari 1955, moeten de aan de rechthebbers op een statuut van nationale erkentelijkheid toegekende voordelen inderdaad worden beschouwd als een regeling betreffende prestaties aan slachtoffers van oorlogshandelingen of de gevolgen daarvan en niet als een regeling betreffende prestaties van sociale zekerheid. De staat zorgt overigens rechtstreeks voor de financiering hiervan, terwijl het pensioenstelsel wordt gefinancierd uit werknemers- en werkgeversbijdragen en de staat zich daar beperkt tot het verstrekken van een jaarlijkse subsidie.

Op grond van deze overwegingen meent de RWP dat men de eerste vraag zou kunnen beantwoorden als volgt:

„Artikel 4, lid 4, van verordening nr. 1408/71 van 14 juni 1971 behoeft een zodanige ruime uitlegging dat de in het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 vervatte voordelen daaronder vallen.”

Zo het Hof zich in deze zin uitsprekt, komen de andere vragen niet meer aan de orde.

B — De *Commissie van de Europese Gemeenschappen* merkt allereerst op dat het probleem dat hier ter discussie staat, sterk gelijkt op het probleem dat door het Hof werd behandeld in het arrest van 6 juli 1978 in zaak 9/78 (Gillard).

Ten aanzien van de *eerste vraag* is zij van mening dat uit het onderzoek van de bedoelde Belgische wetgeving volgt:

— dat het beginsel van vervroegde pensionering weliswaar onweerlegbaar binnen de materiële werkingsfeer van verordening nr. 1408/71 valt, doch dat het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 in zijn opschrift verwijst naar een „statuut van nationale erkentelijkheid”;

— dat het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 is vastgesteld ter uitvoering van artikel 6, laatste alinea, van Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967, dat bepaalt: „De Koning kan eveneens, . . . voor elke categorie van gerechtigden op een statuut van nationale erkentelijkheid, de voorwaarden bepalen onder welke dezen het vervroegde rustpensioen kunnen bekomen, de wijze van berekening van het pensioen en de wijze waarop de financiële last gedekt wordt, welke voortvloeit uit de toepassing van de regelen die hij bepaalt”;

— dat in alle in artikel 1 van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 genoemde gevallen het genot van een vervroegd niet-verminderd pensioen afhankelijk wordt gesteld van een in tijd van oorlog bewezen dienst of van een tijdens of ten gevolge van een dergelijke oorlogstijd doorstane beproeving.

Gezien deze factoren komt het de Commissie voor dat de doeleinden en de toekenningsvoorwaarden van het bij het Koninklijk Besluit van 1969 toegekende vervroegde niet-verminderde pensioen dezelfde zijn als bij de Franse wetgeving, waarom het ging in het arrest van het Hof in de zaak-Gillard.

Gezien de feitelijke en juridische overeenkomst van deze beide zaken, volgt hieruit dat op de eerste door de verwijzende rechter gestelde vraag hetzelfde antwoord moet worden gegeven, als in 's Hof's arrest van 6 juli 1978.

Hoewel de Commissie meent dat door een dergelijk antwoord de overige vragen niet meer aan de orde komen, acht zij het niettemin dienstig, voor alle zekerheid een standpunt te bepalen met betrekking tot de *tweede en derde vraag*.

Ten aanzien van de tweede vraag merkt zij op dat, gesteld al dat de toekenning van een vervroegd niet-verminderd rustpensioen op grond van een statuut van nationale erkentelijkheid moet worden geacht deel uit te maken van de regelingen van sociale zekerheid die binnen de materiële werkings sfeer van verordening nr. 1408/71 vallen, moet worden erkend dat de verordening geen bijzondere bepalingen bevat die de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling op het gebied van de ouderdomspensioenen beperken.

Het antwoord op de derde vraag volgt volgens de Commissie, uit talloze arresten waarin het Hof heeft uitgemaakt dat nationale bepalingen die in strijd zijn met het verbod van discriminatie op grond van nationaliteit niet aan de betrokken migrerende werknemer kunnen worden tegengeworpen zodat hij, voor zover hij aan de overige voorwaarden voor toekenning van de prestatie voldoet, op dezelfde voet als een nationale werknemer in het genot van deze prestatie moet worden gesteld.

Na deze opmerkingen acht de Commissie het zinvol de draagwijdte van het beginsel van gelijke behandeling, los van de toepasselijkheid van verordening nr. 1408/71, nauwkeuriger aan te geven; zij begeeft zich hiermee buiten de letterlijke tekst van de vragen ten einde de verwijzingsrechter alle gegevens te verschaffen die voor de interpretatie van nut zijn.

Het beginsel van gelijke behandeling, neergelegd in artikel 3 van verordening

nr. 1408/71, is volgens haar slechts een bijzondere uitwerking, op het door artikel 51 EEG-Verdrag bestreken gebied, van het fundamentele discriminatieverbod van artikel 7 van het Verdrag. Dit verbod is voor het vrije verkeer van werknemers in artikel 48, lid 2, EEG-Verdrag herhaald en uitgewerkt in verordening nr. 1612/68 van de Raad betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap. Artikel 7 van laatstgenoemde verordening verbiedt elke discriminatie op grond van nationaliteit op het gebied van voorwaarden voor tewerkstelling en arbeid en bepaalt in lid 2 dat de migrerende werknemer in het gastland dezelfde fiscale en *sociale voordelen* moet genieten als de nationale werknemers.

In casu doet zich dus de vraag voor of het begrip *sociale voordelen* aldus moet worden uitgelegd dat het voordelen omvat als die welke door het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 worden toegekend.

De Commissie herinnert aan de jurisprudentie op dit gebied die aan het begrip *sociale voordelen* in artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68 een zo ruim mogelijke strekking toekent en geeft vervolgens de mening te kennen dat dit begrip alle voordelen zou moeten kunnen omvatten die aan onderdanen van Lid-Statens worden toegekend ter gehele of gedeeltelijke compensatie van een verlies van of een tekort aan inkomsten, een toename of een overmaat van lasten, of meer in het algemeen ter verbetering van de, vanuit financieel of materieel oogpunt gezien, minder gunstige situatie van bepaalde groepen.

Dit begrip omvat niet de voordelen van sociale zekerheid nu het EEG-Verdrag aan de geleidelijke verwezenlijking van het vrije verkeer van werknemers een andere wettelijke basis geeft (artikel 49) dan aan het gebied van de sociale zeker-

heid (artikel 51). Dit betekent desondanks niet dat prestaties die ingevolge artikel 4 van verordening nr. 1408/71 van het gebied van de sociale zekerheid zijn uitgesloten, onder het begrip sociale voordelen van artikel 7 van verordening nr. 1612/68 vallen.

Overeenkomstig de door het Hof uitgewerkte beginselen en onder de door hem omschreven voorwaarden, valt de sociale en medische bijstand, waarop wordt gedoeld door de advocaat-generaal in zaak 1/72, Frilli, ongetwijfeld onder het begrip sociale voordelen. De prestaties aan oorlogsslachtoffers vallen eveneens onder dit begrip; het beginsel van gelijke behandeling is dus ook daarop van toepassing.

Houdt men — zoals de advocaat-generaal in zaak 7/75 — het oog gericht op verwezenlijking van een werkelijk gelijke behandeling als van de eigen onderdanen in economisch opzicht en op het gebied van de sociale voorzieningen, dan valt een vervroegd niet-verminderd rustpensioen dat aan nationale werknemers wordt toegekend in het kader van een statuut van nationale erkentelijkheid, zeker onder het begrip sociale voordelen.

Artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68 sluit dus uit, dat het genot van zulk een pensioen aan migrerende werknemers, uitsluitend op grond van hun nationaliteit kan worden ontzegd.

Men kan zich wellicht afvragen of de omstandigheid dat artikel 4 van verordening nr. 1408/71 een duidelijk onderscheid maakt tussen de regelingen betreffende prestaties aan oorlogsslachtoffers en de stelsels van sociale zekerheid en sociale bijstand, er niet op wijst dat de regelingen voor oorlogsslachtoffers, meer in het algemeen, vooral door de zeer nauwe banden van erkentelijkheid met de Lid-Staat die ze toekent, aan de toepassing van de gemeenschapsvoorschriften, met name aan het beginsel van gelijke behandeling van artikel 7 van verordening nr.

1612/68 zijn onttrokken. Het antwoord op deze vraag moet echter ontkennend luiden.

Het in artikel 4 van verordening nr. 1408/71 gemaakte onderscheid dient ter afbakening van haar materiële werkingssfeer, dat wil zeggen het gebied, bestreken door artikel 51 EEG-Verdrag, waarin een bijzonder aspect van het vrije verkeer van werknemers wordt geregeld, terwijl het beginsel van het vrije verkeer van werknemers in artikel 48, lid 2, van het Verdrag is neergelegd en lid 3 een limitatieve opsomming geeft van de beperkingen die daarop kunnen worden aangebracht door een restrictieve uitlegging.

Als dit onderscheid dus een uiting zou zijn van de wens van de gemeenschaps-wetgever om de regelingen ten gunste van oorlogsslachtoffers in hun algemeenheid aan de werkingssfeer van het gemeenschapsrecht te onttrekken, zou een dergelijk beginsel gezien artikel 48, leden 2 en 3 van het Verdrag onrechtmatig zijn.

Dit beginsel zou immers niet kunnen worden gedekt door de bevoegdheid die de Lid-Staten is gelaten om discriminerende maatregelen te treffen die uit hoofde van openbare orde, openbare veiligheid en volksgezondheid gerechtvaardigd zijn.

De in artikel 48, lid 3, genoemde gevallen hebben alle betrekking op het zoeken naar werk en op het recht om werkzaamheden uit te oefenen, maar niet op de voorwaarden waaronder deze werkzaamheden worden uitgeoefend. Zij kunnen dus geen betrekking hebben op de wijze van toekenning van een vervroegd pensioen.

Overigens kan noch de overweging dat er door de vervulling van militaire verplichtingen en de gevolgen daarvan een bijzondere band ontstaat tussen de Lid-Staat en zijn onderdaan noch de overwe-

ging dat een Lid-Staat bijzondere hulp en bescherming aan zijn onderdanen verschuldigd is voor wat de gevolgen van de oorlog betreft, in casu de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling op zij zetten.

Met betrekking tot het eerste punt volgt uit de rechtspraak van het Hof van Justitie dat de vervulling door een migrerend werknemer van militaire verplichtingen voor zijn eigen land, in een andere Lid-Staat voor hem zodanige gevolgen kan hebben op het gebied van de arbeidsvoorwaarden, dat hij met name betreffende de „sociale voordelen” bedoeld in artikel 7 van verordening nr. 1612/68, aanspraken kan ontlenen aan het beginsel van gelijke behandeling.

Met betrekking tot het tweede punt volgt eveneens uit de rechtspraak van het Hof dat het discriminatieverbod van artikel 7 van verordening nr. 1612/68 zo moet worden uitgelegd, dat het tevens betrekking heeft op de bijzondere bescherming die de wetgeving van een Lid-Staat om redenen van sociale aard aan bepaalde groepen werknemers toekent.

Het is weliswaar voorstelbaar dat een Lid-Staat de toekenning van een voordeel op het gebied van de verwerving van pensioenrechten afhankelijk stelt van een of meer objectieve voorwaarden die betrekking hebben op de door de werknemer bewezen diensten of doorstane beproevingen: in dat geval gaat het echter om een groep rechthebbenden die ook onder de onderdanen van de betrokken Lid-Staat beperkt is, en is er geen sprake van discriminatie ten opzichte van vreemdelingen die niet aan deze voorwaarden voldoen.

Het beginsel van gelijke behandeling verbiedt echter dat de toekenning van dit voordeel uitsluitend op grond van zijn nationaliteit wordt geweigerd aan een on-

derdaan van een andere Lid-Staat, die aan deze objectieve voorwaarden voldoet en zich dus in precies dezelfde situatie bevindt als bepaalde eigen onderdanen die dit voordeel wel genieten.

Overigens dient te worden opgemerkt dat sommige Belgische wettelijke bepalingen zo nodig bevestigen dat de uitsluitend op de nationaliteit gebaseerde weigering om aan werknemers die onderdaan van Lid-Staten zijn de voordelen toe te kennen die in het kader van een statuut van nationale erkentelijkheid worden toegekend, ook naar nationaal recht niet wordt gerechtvaardigd door overwegingen ontleend aan de openbare orde of volksgezondheid.

Het beginsel van gelijke behandeling moet dus in volle omvang worden toegepast.

Op grond van deze opmerkingen meent de Commissie dat op de vragen kan worden geantwoord als volgt:

„1. Artikel 4, lid 4, van verordening nr. 1408/71 moet aldus worden uitgelegd dat deze verordening niet van toepassing is op sociale prestaties ten behoeve van de ontvangers van een militair invaliditeitspensioen, zoals het voordeel, bedoeld in artikel 1, sub 4, van het Belgische Koninklijke Besluit van 27 juni 1969.

Niettemin blijft de toekenning van dergelijke prestaties, krachtens artikel 48, lid 2, EEG-Verdrag en artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68 van de Raad onderworpen aan het verbod van discriminatie op grond van nationaliteit.

2. De tweede en derde vraag komen niet aan de orde”.

III — Mondelinge behandeling

Ter terechtzitting van 8 maart 1979 hebben de Rijksdienst voor Werknemerspensionen, te deze vertegenwoordigd door J. Peltot als gemachtigde, en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, te

deze vertegenwoordigd door M.-J. Jonczy als gemachtigde, bijgestaan door F. Herbert, mondelinge opmerkingen gemaakt.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 29 maart 1979 conclusie genomen.

In rechte

- 1 Het Arbeidshof te Luik heeft bij arrest van 8 september 1978, ingekomen bij het Hof op 21 september 1978, enkele prejudiciële vragen gesteld over de uitlegging van de artikelen 3 en 4 van verordening nr. 1408/71 van de Raad „betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekken en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen”.
- 2 Deze vragen zijn gerezen in een geding tussen de Rijksdienst voor Werknemerspensionen te Brussel en een Frans onderdaan die sedert zijn 60e levensjaar van deze dienst een vervroegd rustpensioen ontvangt.
- 3 Ingevolge artikel 5 van het Belgische Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967, kan het rustpensioen, dat bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd volledig wordt uitgekeerd, naar keuze en op verzoek van de belanghebbende ingaan binnen de periode van vijf jaar vóór de normale pensioenleeftijd maar wordt dan met 5 % per jaar vervroeging verlaagd.
- 4 Artikel 1, sub 4, van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder een statuut van nationale erkentelijkheid recht geeft op een vervroegd niet-verminderd rustpensioen als werknemer, bepaalt echter dat voornoemde vermindering niet wordt toegepast ten aanzien van Belgische onderdanen die werkelijke dienst hebben volbracht bij de geallieerde strijdkrachten tussen 10 mei 1940 en 8 mei 1945 en een mili-

tair invaliditeitspensioen ontvangen dat door een geallieerde natie is toegerekend voor een arbeidsongeschiktheid die aan een oorlogshandeling is toe te schrijven.

- 5 In casu maakt betrokkene die krachtens de Franse wetgeving een militair pensioen ontvangt wegens blijvende invaliditeit van 10 % ten gevolge van een in een gevecht op 13 mei 1940 opgelopen verwonding, aanspraak op het in deze bepaling toegekende voordeel van een niet-verminderd vervroegd rustpensioen, op grond van het in de gemeenschapswetgeving neergelegde beginsel van gelijke behandeling van nationale werknemers en werknemers die onderdaan zijn van een andere Lid-Staat.

- 6 Hij stelt dat hij, afgezien van de nationaliteit, voldoet aan alle in artikel 1, lid 4, van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 genoemde voorwaarden voor toekenning van het verlangde sociale voordeel en dat weigering hiervan een met het Verdrag strijdige discriminatie op grond van nationaliteit oplevert.

- 7 Ter oplossing van dit probleem heeft het Arbeidshof te Luik, rechtdoende in hoger beroep van het vonnis van de Arbeidsrechtbank te Luik die het verzoek van belanghebbende had gehonoreerd, aan het Hof de volgende vragen voorgelegd:
 - „a) Moet de bepaling van artikel 4, lid 4, van verordening nr. 1408/71 van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 14 juni 1971, betreffende de toepassing van de sociale zekerheidsregelingen op loontrekken en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, volgens welke bepaling genoemde verordening niet van toepassing is op regelingen betreffende prestaties aan slachtoffers van oorlogshandelingen of de gevolgen daarvan, eng worden uitgelegd in die zin dat zij slechts doelt op een of meer wettelijke regelingen ‚en bloc’ waarbij een of meer specifieke regelingen betreffende prestaties aan slachtoffers van oorlogshandelingen en de gevolgen daarvan worden ingevoerd en uitgewerkt en die duidelijk buiten het kader van de bestaande sociale zekerheidsregelingen vallen, of moet zij ruimer worden uitgelegd in die zin dat zij ook bepaalde bijzondere wettelijke bepalingen omvat zoals die van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder een statuut van nationale erkentelijkheid recht geeft op een vervroegd niet-verminderd rustpensioen als werknemer — en in het bijzonder die bedoeld in artikel 1, sub 4, daarvan — welke bepalingen de Belgische wetgeving op het gebied van de werknemerspensioe-

nen, vastgesteld en uitgewerkt bij Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967, aanvullen door toekenning van ‚bijzondere’ rechtstreeks en uitsluitend ten laste van de Belgische staat komende pensioenvoordelen, aan verschillende in deze bepalingen opgesomde groepen die onder een statuut van nationale erkentelijkheid vallen?

- b) Voor het geval het Hof zich mocht uitspreken voor een enge (restrictieve) uitlegging van artikel 4, lid 4, van verordening (EEG) nr. 1408/71, is het Hof dan van oordeel dat er, overeenkomstig de beperking in artikel 3, lid 1, in fine, dezer verordening, welke het beginsel van de gelijkheid van behandeling ‚behoudens bijzondere bepalingen van (deze) verordening’ vastlegt, inderdaad een of meer bijzondere bepalingen hetzij in genoemde verordening hetzij in verordening (EEG) nr. 574/72, tot vaststelling van de wijze van toepassing van eerstgenoemde verordening, kunnen bestaan die op het gebied van de onderhavige pensioenen in de weg kunnen staan aan de toepassing van het beginsel dat personen die op het grondgebied van een der Lid-Staten wonen en op wie de bepalingen van de verordening van toepassing zijn, de rechten voortvloeiende uit de wetgeving van elke Lid-Staat, onder dezelfde voorwaarden hebben als de onderdanen van die staat?
- c) Voor het geval het beginsel van non-discriminatie in genoemd artikel 3 hier van toepassing zou worden geacht, brengt dit beginsel dan mee dat een nationaliteitsvoorwaarde („van Belgische nationaliteit zijn”) zoals vermeld in artikel 1, sub 4, van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969, voor niet-geschreven moet worden gehouden en mitsdien als zonder gevolg moet worden beschouwd ten aanzien van niet-Belgische onderdanen van de verschillende Lid-Staten der Europese Gemeenschappen?”
- 8 Voor de beantwoording van de eerste vraag moet in hoofdzaak worden onderzocht of een voordeel als bedoeld in artikel 1, sub 4, van het Belgische Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 kan worden beschouwd als een prestatie van sociale zekerheid in de zin van artikel 4, lid 1, sub c, van verordening nr. 1408/71 en uit dien hoofde onder de materiële werkingssfeer dezer verordening valt gelijk die in genoemd artikel 4 is omschreven.
- 9 Zoals de nationale rechter in zijn verwijzingsarrest verduidelijkt, vormt artikel 1, sub 4, van het Belgische Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 een aanvulling van de Belgische wetgeving op het gebied van de werknemerspensioenen welke is ingevoerd en geregeld bij Koninklijk Besluit nr. 50 van 24 oktober 1967.

- 10 De enkele omstandigheid dat zodanige bepaling in een nationale wetgeving van sociale zekerheid is opgenomen, is op zichzelf echter niet voldoende om te kunnen besluiten dat het bij die bepaling voorziene voordeel een prestatie van sociale zekerheid vormt in de zin van verordening nr. 1408/71.
- 11 Zoals het Hof bij arrest van 6 juli 1978 in zaak 9/78 (Gillard) heeft uitgemaakt, berust immers het onderscheid tussen prestaties die van de werkingsfeer van verordening nr. 1408/71 zijn uitgesloten, en prestaties die wel daaronder vallen, in de eerste plaats op de constitutieve elementen van een prestatie, met name op het doel waarop zij is gericht, en de voorwaarden voor haar toekenning.
- 12 Blijkens de stukken heeft het krachtens de onderhavige nationale bepalingen toegekende voordeel in wezen ten doel aan Belgische werknemers die tussen 10 mei 1940 en 8 mei 1945 bij de geallieerde strijdkrachten hebben gevochten en een arbeidsongeschiktheid hebben opgelopen ingevolge een oorlogshandeling, een blijk te geven van nationale erkentelijkheid wegens de in die tijd ondergane beproevingen en hun daartoe, door het optrekken van het vervroegd ouderdomspensioen, een vergoeding voor de aan hun land bewezen diensten toe te kennen.
- 13 Gelet op dit doel en deze toekenningsvoorwaarden, vertoont zodanig voordeel niet de constitutieve elementen van een prestatie van sociale zekerheid in de zin van artikel 4, lid 1, van de verordening.
- 14 Artikel 4 van verordening nr. 1408/71, waarin de materiële werkingsfeer ervan wordt omschreven, bepaalt in lid 4 dat deze verordening onder meer niet van toepassing is „op de regelingen betreffende prestaties aan slachtoffers van oorlogshandelingen of de gevolgen daarvan”.
- 15 Op de eerste vraag dient derhalve te worden geantwoord dat artikel 4, lid 4, van verordening nr. 1408/71 aldus moet worden uitgelegd, dat het ook betrekking heeft op een bijzondere regeling als die, bedoeld in artikel 1, sub 4, van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder een statuut van nationale erkentelijkheid recht geeft op een vervroegd niet-verminderd rustpensioen als werknemer.

- 16 Gezien dit antwoord komt aan de overige vragen van de nationale rechter de grondslag te ontvallen.
- 17 De Commissie heeft echter in haar opmerkingen betoogd dat een voordeel als het onderhavige, al is het geen prestatie van sociale zekerheid in de zin van verordening nr. 1408/71, niettemin kan worden aangemerkt als sociaal voordeel in de zin van artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68 van de Raad van 15 oktober 1968 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap (PB 1968, L 257, blz. 2), en aldus onder de werkings-sfeer van laatstgenoemde verordening komt te vallen.
- 18 Zij leidt hieruit af dat de toekenning van een dergelijk voordeel weliswaar is onttrokken aan de bepalingen van verordening nr. 1408/71, met inbegrip van artikel 3, lid 1, doch niettemin onderworpen blijft aan de bepalingen van verordening nr. 1612/68 en met name aan artikel 7, lid 2, dat bepaalt dat een werknemer die onderdaan is van een Lid-Staat op het grondgebied van andere Lid-Staten „dezelfde sociale en fiscale voordelen (geniet) als de nationale werknemers”.
- 19 Een onderzoek naar de gegrondheid van die stelling is op zijn plaats.
- 20 Verordening nr. 1612/68 is uitgevaardigd ter uitvoering van de artikelen 48 en 49 van het Verdrag en in het kader van de bij verordening nr. 38/64 van de Raad van 25 maart 1964 (PB L 62 van 1964, blz. 965) vastgestelde maatregelen en beoogt het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap te verwezenlijken.
- 21 Te dien einde voorziet zij in de afschaffing van elk verschil in behandeling tussen nationale werknemers en werknemers die onderdaan zijn van andere Lid-Staten, wat betreft de werkgelegenheid, de arbeidsvoorwaarden en de beloning, en geeft zij de werknemers die onderdaan zijn van andere Lid-Staten en hun gezinsleden toegang tot de sociale en fiscale voordelen die de nationale werknemers in het land van tewerkstelling genieten.

- 22 Uit het geheel dezer bepalingen alsmede uit het nagestreefde doel volgt, dat de voordelen die deze verordening uitbreidt tot werknemers die onderdaan zijn van andere Lid-Staten, alle voordelen zijn die, al dan niet verbonden aan een arbeidsovereenkomst, in het algemeen aan nationale werknemers worden toegekend, voornamelijk op grond van hun objectieve hoedanigheid van werknemer of enkel wegens het feit dat zij ingezetenen zijn, zodat de uitbreiding ervan tot werknemers die onderdaan van andere Lid-Staten zijn geschikt lijkt om hun mobiliteit binnen de Gemeenschap te vergemakkelijken.
- 23 Zoals in het vorige werd vastgesteld, vindt een voordeel als door de onderhavige Belgische wetgeving aan bepaalde groepen nationale werknemers toegekend daarentegen zijn voornaamste grond in de diensten die de rechthebbenden in tijd van oorlog aan hun eigen land hebben bewezen en heeft het als wezenlijk doel, deze onderdanen een vergoeding toe te kennen wegens de voor dat land doorstane beproevingen.
- 24 Een dergelijk voordeel, dat is gebaseerd op een statuut van nationale erkentelijkheid, kan derhalve niet als een aan een nationale werknemer in hoofdzaak op grond van zijn hoedanigheid van werknemer of ingezetene toegekend voordeel worden beschouwd en beantwoordt bij gevolg niet aan de wezenlijke kenmerken van „sociale voordelen” als bedoeld in artikel 7, lid 2, van verordening nr. 1612/68.
- 25 Hieruit volgt dat het onderhavige voordeel niet valt binnen de materiële werkingssfeer van verordening nr. 1612/68 en derhalve wat de toekenningsvoorwaarden betreft niet is onderworpen aan de bepalingen van die verordening.

Kosten

- 26 De kosten door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening van haar opmerkingen gemaakt, kunnen niet voor vergoeding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechter over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste Kamer)

uitspraak doende op de door het Arbeidshof te Luik bij arrest van 8 september 1978 voorgelegde vragen, verklaart voor recht:

Artikel 4, lid 4, van verordening nr. 1408/71 moet aldus worden uitgelegd dat het ook betrekking heeft op een bijzondere regeling als die, bedoeld in artikel 1, sub 4, van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1969 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder een statuut van nationale erkentelijkheid recht geeft op een vervroegd niet-verminderd rustpensioen als werknemer.

Mertens de Wilmars

O'Keefe

Bosco

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op eenendertig mei negentienhonderdneenenzeventig.

De griffier

A. Van Houtte

De president van de Eerste Kamer

J. Mertens de Wilmars

CONCLUSIE VAN DE ADVOCaat-GENERAAL H. MAYRAS
VAN 29 MAART 1979¹

*Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,*

De onderhavige zaak loopt parallel met de zaak-Gillard, waarin u op 6 juli 1978 in voltallige zitting hebt beslist (Jurispr.

1978, blz. 1661) na mijn conclusie van 15 juni 1978 (Jurispr. 1978, blz. 1670).

Gillard, een Belgisch onderdaan die in Frankrijk had gewerkt, verzocht het bevoegde Franse ziekteverzekeringsorgaan

¹ — Vertaald uit het Frans.